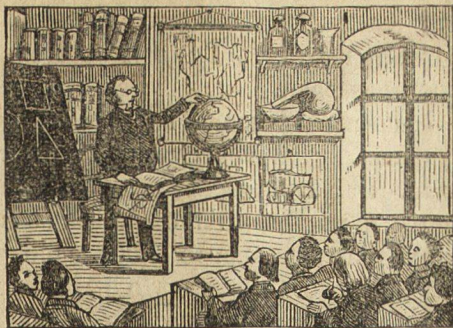

УЧИЛИЩЕТО
излиза два пѣ-
ти на мѣсяца
въ 1 печат-
а кола. Го-
нишна цѣна
урѣдлацияна
бѣло ме-
скидиѣ. Спо-
моществова-
ния ставатъ
а — годишъ.
исма не-
латены на
ощѣтъ не
ж прѣты.

Подписката
на спомоще-
ствования-та
става при у-
редничесто-
то каля-Вер-
гулуй Н. 6. у
народна кни-
гопечатница
„Отечество“.
За всѣхъ въ
Българско у
г. г. Братя Р.
Бльсковы въ
Шюменъ.

УЧИЛИЩЕ.

Урѣдникъ — Издатель Р. Бльсковъ.

Съдържаніе: За училищата у старо време [продълженіе]. — Свѣдосъ воскресеніе (Свърши са) — Новы граматическы упражненія. — Книжковность. — Стихотвореніе. — Смѣшны и забавны.

УЧИЛИЩАТА У СТАРО ВРЕМЕ.

(Продълженіе отъ брой 10)

По царуваніето на Константина и Іустиніана въ Римската имперія сж били прочути три училища за права: едно въ Цариградъ, отворено въ 425 г. слѣдъ Христа, друго въ Беритъ у Финикія и трето въ Римъ. Въ онова време у сички знаменити градове сж били въздигнати литературни училища; а именно въ Антиохія, въ Пергамъ, въ Александрія въ Картага и у други прочути въ онова време градове по Европа, Азія и Африка. Тѣй римскій езикъ бѣ станалъ общъю тритѣ тѣя части на свѣта, и просвѣщеніето разнасяно презъ него, бѣ достигнало до едно най-цвѣтуще състояніе. Цеговій успѣхъ не отслабваше, ако въ четвърти и петій вѣкъ не нападвахъ варварскитѣ народи, които съ опусто-

шеніята си причинихъ затварянiето на много училища въ Иллірія, въ Италія, послѣ въ Галія и въ Испанія.

Съ распространяваніе Христіанството, старитѣ училища, основани на езическото ученіе, което състояло въ прочитаніе, въ изучаваніе нѣкои правоученія, въ граматика, поезія и въ философія, започнахъ да губятъ важността си. Само въ Англія и въ Ирландія бѣ нѣкакъ завардено, а именно въ Йоркъ, дѣто училището бѣше едно отъ най-почутитѣ въ старо време, и отъ дѣто излѣзохъ мнозина учени мажіе които испослѣ са прѣснѣхъ по други страни. Отъ тѣхъ е билъ и знаменитій Алкуинъ, който биде приканенъ отъ Карла великаго у Франца за да въздигне училища по една специална система.

Въ другитѣ страни, както въ Италія, въ Франца, въ Германія и въ Византія учителитѣ на Христовата вѣра бѣхъ възбрали сичкитѣ науки, родени отъ езическото просвѣщеніе, и го бѣхъ замѣнили съ ученіето на вѣрата, т. е. съ молитви, катихизисъ, исторіята на новія завѣтъ и черковни пѣнія. Почти при сѣка една черква, при сѣкъ единъ мѣнастиръ било е отворено по едно такъво училище, дѣто учителитѣ сж били повечето калугери. Отъ това и двата вида училища *черковни и мѣнастирски*, които замѣстихъ първоначалнитѣ училища, и дѣто христіанскитѣ дѣца са обучявахъ на вѣрата. Други по-горни училища сж сѣществували въ нѣкои столични градове на по-главнитѣ Епископії, както въ Цариградъ, въ Антиохія, въ Александрія, Римъ и дрѣ. Въ тия училища са е преподавало граматика, риторика, діалектика, геометрія, астрологія и други науки отъ старо време, но земани само въ онова що е било въ отношеніе на богословіето, което бѣше основа на сѣко ученіе, тѣй щото са породихъ новитѣ литератури — грѣцка и латинска — чисто религіозни, до дѣто списаніята на старитѣ езически писатели бѣхъ прогласѣни предъ народа като заразителни. Единъ папа въ края на шестій вѣкъ проклѣнаше сички онѣ които смѣяхъ да преподаватъ граматика въ общитѣ училища. Григорій, нареченъ великій, проклѣнахъ строго нѣкои си віенскій епископъ само защото оставилъ да са учи граматика въ неговата катедрална школа.

Ученіето у христіанскитѣ училища като гледаше повече за спасеніето на душята, то и образованіето на дѣцата състояше, за да рекжъ тѣй, въ умственната област на бждущій свѣтъ съ презиране на този. Но онова що тѣй имахъ за превзходно отъ езическитѣ училища, бѣше моральтъ, който може са извлѣче само отъ Христовата вѣра и който дѣйствително направи най-голѣмото преобразование въ човѣческія духъ. Преди христіанското ученіе добродѣтелята не бѣше нанесла тѣй тържественно славната побѣда върху буйнитѣ страсти на човѣчеството въобще. Крѣхката душа на дѣтето отъ майка напоявана съ *живата вода* на Евангеліето, и свѣстѣта е развивана въ страхъ Божій, треперяше предъ грѣха, който непрестанно ѝ напомняше вѣчната мъка на страшінъ огнь, а са веселяше предъ добритѣ дѣла, които я отвеждатъ въ вѣчно блаженство.

Въ пѣрвитѣ вѣкове на Христіанството образование е било чисто религіозно и са е распростирало съ онія убѣдителни наставленія, що сж породили голѣмата абнегация (отричаніе отъ само себе си) на мартиритѣ (мѣченици) които срѣднитѣ вѣкове дадохъ на христіанскія свѣтъ. Тѣхнитѣ житія, написвани и разнасяни между читающата въ онова време публика, привличяхъ общото вниманіе на христіанскитѣ народи, които като ги прочитахъ или слушахъ отъ учителитѣ на вѣрата, често проливахъ горки сълзи предъ мѣченическитѣ страданія на святитѣ, мѣчени отъ езическитѣ мѣчители и гонители на Христіанството.

Такъвъ набоженъ духъ е владалъ и въ общитѣ училища, отъ които е била гонена сѣка наука, която езическото просвѣщеніе би произвело. Въ малкото високи школи ако и да сж преподавали грамматика, риторика, діалектика, астрономія и списаніята на славнитѣ езически писатели гърци и латини, но тѣй сж били достѣпни само за лица отъ благородно происхождение, като отъ царско, княжеско, владишко и чиновническо, или чрезъ тѣхно посредничество. Тоя видъ училища сж дали на христіанскія свѣтъ великитѣ учители на вѣрата, както: св. Іоанъ Златаустъ св. Василій, св. Григорій, св. Іоанъ Дамаскинъ, св. Григорій Назіанинъ и дрѣ. А долитѣ общи училища *церковни* и *мнѣстирски* произ-

вождахъ такива набожни ученици, отъ които по-голѣмата частъ посвѣщавахъ живота си въ духовность — въ попство или калугерство. Въ шестія и седмѣя вѣкъ Византійската Имперія е имала повече калугери отъ колкото солдати.

Тоя редъ на работитѣ са е държалъ и въ западна Европа, и то до времето на Карла великій, който, както по горѣ споменѣхъ, призова английскій ученъ Алкуина за да даде една наредба на общитѣ училища въ държавата му, по-съобразни съ нужнитѣ знанія за истенското образование на човѣка — образование, което го докарва до съзнание *да познае самъ себе си*. Тѣй тоя распростанителъ на Христіанството въ западнитѣ страни на Европа, основа първата школа, дѣто учителътъ е билъ самъ Алкуинъ, а ученици сж били императорскитѣ рожби. Една императорска заповѣдь къмъ сичкитѣ епископи у държавата му направи да са отворятъ подобни школи отъ западнитѣ брѣгове на Дунавъ и на Елба до брѣговетѣ на Сена и на Самма. Въ тѣя общи училища са е преподавало съ единъ приличенъ уредъ чтение, писаніе, молитви, св. писаніе, пѣніе, аритметика, граматика и астрологія. Въ началото на деветій вѣкъ нѣкой си Рами е отворилъ въ Парижъ за първи пѣтъ школа за схоластическата философія, на която ученіето, по-прѣди, е занимавало високитѣ умове. Въ единадесетій и въ дванадесетій вѣкъ тоя видъ школа са распространила у Франца; тя състояла въ изучваніето почти на сичката енциклопедія на езическото просвѣщеніе; тя преминя испослѣ у Италія и Германія.

(ще слѣдва)

СВѢТЛОЕ ВОСКРЕСЕНИЕ ВЪ СЕЛО.

(Свърши са)

Настанало врѣмя за обѣдъ. Върѣдъ селото у единъ кѣща, която са отличавала отъ другитѣ селскы кѣщы по това, че тя была керемидна, съ широко пометенъ дворъ и три хубавы стан, бѣлосаны отъвнѣ и извѣтрѣ съ бялѣ прѣстъ, а другитѣ были покрыты съ слама или трѣстъ, имали по еднаж или най-много двѣ малкы стайчкы. Тамъ, въ хубавѣтъ кѣща, сѣдяло многочисленното домакынство на селскыя старѣшинѣ, който былъ отрѣденъ и за черковенъ настояиикъ (епископъ). Въ по-големѣтъ стаѣ къмъ истокъ стой *иконостасъ* съ хартиены свѣтици, отъ свѣтъ-гора, и дървенъ кръстъ, дѣто гори кандило; на срѣдъ прострѣна трапеза нарѣдена съ великденскы кравае, червены ейца и разны естѣя; околорѣстъ послано и обрѣдено съ пѣстры домашны постелкы и възглавницы, а полицитѣ рѣдомъ натруфены съ домашны тѣканы платове: прѣстилкы, платно, шиты ризы и прѣзрѣчници. Тиха радость и мирно доволство свѣтило на лицето у всѣкой членъ того домакынства. Бѣлобратъ, но мощенъ старецъ, койго другый пѣтъ стоѣше намрѣченъ, замисленъ и като сърдитъ, сега е веселъ приказливъ засмянъ и, сѣдналъ, разговаря са съ двѣтъ си внучета, които были у града на учение и дошли си за Великдень.

— Я кажете ми вые дѣдовытъ какво вы учятъ Даскалитѣ въ школото, пыталъ старецътъ. — Менѣ ми са струва, че сегашното учение не е като едноврѣмянното, а Даскалитѣ ходятъ да вы залгъватъ съ нищо и никаквы науки, дѣто нѣма да споменува нито Господъ, или св. Богородица. Поглѣдайте ные старитѣ хора не сме учили на книгѣ, но знаемъ какво е Великдень и всичко що е Христѣанско и Българско. . .

— Не, дѣдо, отговорило по-големото момченце: — насть ны не учятъ на нищо и никакво, а прѣподаватъ ни *чтение, писмо, числишелница, землеописание, българскѣ Историѣ и Грамматикѣ*; юще ные учимъ *Свѣщенниѣ Историѣ, Св. Кати́хизисъ* и тѣлкуватъ ни *богослуженіето*.

— А учятъ ли вы нѣщо и отъ Св. Писаніе? повторилъ старецътъ. Ето азъ щѣ та пытамъ за едно нѣщо и ако ми обадишь право, тогава щѣ повѣрвамъ, че разумѣвате какво е *Св. Писаніе*, ако ли не, то вые нищо незнаете.

— Пытай, дѣдо, да видимъ и, ако знаѣхъ, обади щѣ ти, рекло момченцето.

— Кажи ми ты менѣ защо са празнува Великдень цѣлѣ недѣлѣжъ, — седемъ дни наредъ ные празнуваме както и първый день?

— Наистинажъ, дѣдо, отъ това ные празнуваме Великдень единъ недѣлѣжъ, защото тоя празникъ е най-големъ. Ето рождество Х-во

и другитѣ Господски праздници прѣзъ годинѣтъ, но всичкѣтъ сѣ по-малкѣ; спорѣдъ това и черквата пѣе днесъ умилно: „Праздникъ на праздницитѣ и тържество на тържествата.“ . . .

— Не е тъй, подзелъ старецътъ думѣтъ, не тъй. — Ехъ сыноу ты ходишь да са учишь въ школото но залудо! послушай мене азъ да ти кажи тебѣ: За то празнуваме ные едни цѣлѣ недѣлѣ, продължилъ да казва старецътъ — защото въ то врѣмя, когато воскресналъ Христосъ, прѣзъ всичкѣтъ седмицѣ слънцето грѣяло и незахождало: два дни то стояло на истокъ, три дни на пладиѣ и два дни на западъ — то ще рече отъ недѣлѣ до недѣлѣ — спорѣдъ това са и зове *свѣтлое воскресенье* — великдень, т. е. дългый день. Не ли е тъй? Ако не вѣрвашъ иди попитай старыйтъ Даскалъ Искря у село Марковче и той ще ти обади. . . .

— Даскала Искря ли да пытамъ? че той какво разбира? на него дай ралото и волове да оре тамъ на нивѣ за да са роди жито, а не да научи мене какво е Великдень, казало момчето.

— Какъ тъй? Даскалъ Искря не знае? той чете въ черквѣтъ пусалтырь и поѣкогашъ казва Апостола — знае по-много и отъ по-патыго.

— Отъ него ли са научи, ты дѣдо, че ужъ слънцето греяло то врѣмя прѣзъ всичкѣтъ Недѣлѣ?

— Не току отъ него, но и старыйтъ Попъ Христо ни е приказвалъ, рече старецътъ.

— Слушай ты мой дѣдичко: тѣ сѣ, хора самоуки и, каквото четѣтъ криво-лѣво, сами не разбиратъ горкѣтъ, на вѣрватъ на бабини деветины, дору и на онова що е еретическо. . . .

— Какъ? тѣхното учение было еретическо? упаци Боже! издумалъ старецътъ разтреперанъ.

— Право ти казвамъ дѣдичко: това дѣто каза одевѣ за слънчевното незахождане прѣзъ цѣлѣтъ недѣлѣ, то са намѣрва писано само у расколническитѣ — еретическы книги, противъ което учение е писалъ нѣкой си Гръкъ Максимъ. А ные трѣбба да вѣрваме само това щото е написано истинскы отъ св. отци и е приего въ Православнѣтъ нашѣ черквѣ.

— Ами не е ли истинна дѣто казватъ нѣкои, че който Християнинъ умре прѣзъ тѣзи Свѣтлѣ недѣлѣ, той ще отиде право у рай? заныта пакъ старецътъ.

— То ще каже, че ако бы да умре нѣкой нераскаянъ грѣшникъ прѣзъ тѣзи дни, и за него ще бѣдѣтъ отворены райскитѣ врата; на ли?

— Не, грѣшникътъ неумира на такъвъ день, отрекалъ старецътъ, клатѣщицъ си главѣ.

— Но какъ лани на самыя день Великдень умрѣ отъ пиянство единъ работникъ у града? Неговата душа дѣ е отишла? Попыта момчето дѣда си.

— То е божя работа сыноко и ние не можем да придиравме до толкось потыко, издумалъ старецътъ умисленъ и, като помълчалъ малко, сетиъ пакъ захваналъ неговытъ си. *)

Старитъ хора, а повече проститъ и конто нѣматъ никакво понятие за вѣрѣжъ, убѣдени на своитъ стари прѣдразсѣдки, вѣобще бивать противни на школското образование, като вредително на християнството. Тѣй и тоя старецъ слѣдвалъ да приказва и други юще много суевѣрія. Но окопитеното, колко-годѣ, момченце за да пригоди на стария си дѣда, рекло най сетиъ:

— Тѣй тѣй дѣдичко, хубаво казвашь; сега некѣти попѣмъ по черковно, а ты послушай.

Отто насетиъ заплѣи: „Христосъ воскресе;“ послѣ: „Ангелъ вопіае благодатиѣй“. Старецътъ не можилъ да са нарадва на влукытъ си, конто му поняли тѣй сладкогласно, като двѣ ангелчета, и отъ радость плакалъ съ слъзы.

По пладнѣ черквата са напълнила изново съ породѣ и, на второ *воскресение*, вечернята была отслужена съ отлично тържество, както и утрѣницѣ; послѣдвало Христосване и всицкытъ присѣтствуиѣщи са извърѣли наредъ да целуватъ св. образы, Евангеліето съ Кръста. Слѣдъ отпустъ народътъ са разишълъ и, кой у дома си отишълъ кои по родныи и пріатели за да си честитатъ Великденъ. А други чякали въ черковныя дворъ да излѣзе Свѣщенникътъ за да го покаятъ у дома си. Той излѣзе, държѣщицъ сребарный кръстъ въ рѣжж; слѣдъ него идяли двѣ даскалчета, отъ конто едното носяло подмишницѣ книги, а друго — връскѣ съ св. одежды. Трима селени са спусвали да целунѣтъ рѣжж на свѣщенника и всѣкой отъ тѣхъ го моляше да заповѣда у дома имъ.

— Да прощавате Христіани Божи; неможъ до сега защото трѣбва да отидемъ при едни болѣмъ сиротѣ за да ѣ отчетемъ *молебнѣ*, казалъ добрый Священникъ и си заминалъ.

Селенитъ го изглѣдали отиодирѣ и той върѣлъ кадѣ долния край на селото. — Милосливата попадія бѣше помолила Священника за да обыде болѣжтѣ сиротѣ, съ онова добро момиченце Радка.

*) Читателю! не чуди са на тия разговори, или да ти са сторятъ пѣкакъ странни; защото спорѣдъ малкото распростраеніе на книжното прочитаніе у нашенско, а най паче по селата, юще и до днесъ са приказватъ такыва суевѣрія, конто са останаи отъ оныя вѣремена, когато съ първото появленіе на Христіанскѣтъ вѣрѣ, нѣкон расколници ходяи да заблуждаватъ простодушныи народъ, като приказвали много лъжовни ученія, измислени отъ тѣхъ за примамване къмъ своѣжтѣ ересь; такыва сѣ: ходеніето на св. Богородицѣ по макытъ (пѣкала) „Свято писмо, написано ужъ отъ саяго спасителя, намѣрено и истъкувано отъ 7-годишны дѣца“, „Свитокъ на прѣсв. Богородицѣ“, писмо ужъ паднало у Ерусалимъ отъ небето и много други сказанія, за конто са поменува въ книгѣ стоглавѣ, и у православното съчиненіе, за истинскытъ и лъжовни книги, съ конто и до днесъ са залагвѣтъ простички читатели.

Сирота жена като са не надѣвала за такъв гостъ, и нищичко нѣмалъ приготвено. Радка щомъ съглѣдала че священникътъ влѣзе у тѣхния дворъ, скокнала та го посрѣшна и съ съзы на очи си говорила умилно:

— Охъ, честный Отче, дѣ да вы введеж сега като кѣщичката ни е твърдѣ ниска и нищичко приготвено нѣмаме.

— Недѣй са грижи миличката ми, рекалъ Священникътъ и тръгна къмъ кѣщъ, дѣ съ наведенъ главъ влезе прѣзъ вратата на нискѣтъ онѣсъ подземницѣ.

Священникътъ слѣдъ като са Христоса съ болиѣтъ и ѣж поу-теши, стана на крака и отчете молебень пѣйшкомъ и съ сѣсърдце. Послѣ сѣдня до неѣж и запытвалъ ѣж каква е нейната болестъ, дѣ ѣ е тѣжко. . . .

— Злѣ, отче мой, та злѣ; сега малко ми е поотлекнало сѣкамъ, а то все лѣжиж и главъ не вдигамъ, отговорила старата жена, която са наемаше да постане и посѣгала да му целува рѣкѣтъ.

— Недѣй са труди, сестро, молиж не ставай отъ лѣгло то си, думалъ Священникътъ, който позналъ че твърдѣ ѣ усилио.

— Охъ, че менѣ са иска да целунѣж честния кръстецъ, Св. Евангеліе съ образа на Х-то воскресіе. . . .

— Сегычка, сестро, азъ самъ щѣ ти гы поднесѣж да целувашь.

И съ тыя думы наедно той станалъ да ѣ поднесе първо кръста съ Евангеліето послѣ св. образы, които болната прѣгрѣжала и, съ съзы на очи си, искала да олови рѣкѣтъ на Священника, като са подземаше да стане.

— Не безпокой са, сестро; ты си болна и за тебе всяко поклащаніе отъ мѣстото е вредително, думалъ Священникътъ.

— Ахъ отче! ты нашъ покровителю, благодарѣж ви за труда, що са непосѣвнихте отъ нашиѣтъ сиромашкѣ стрѣхѣ, но додохте да ны обыдете на тоя день. Господъ здравіе да ви дава! благославляла сирота жена, кланящицѣ са на Священника.

Въ то врѣмя дѣщеря ѣ Радка са неவிждала да шета изъ кѣщъ; но заведиѣжъ тя са озъвава на прага:

— Христосъ воскрѣсна, Отче Святый! рекло момичето весело, като са приближило до него, и подава му нѣколко червены ейца.

— Не! твоитѣ ейца азъ непоемамъ, казалъ Священникътъ; вы сте сиромаси и нѣмате, а кой знае отдѣ си гы купила. . .

— Земете, Отче, земете, за Бога, и ще ма зарадвате; тѣѣ е обычейтъ, и ные вы благодариме за дѣто ны почетохте та додохте да ны порастушите на тоя весель Праздникъ — великдень, говорило момичето.

— Ако е за да та зарадвамъ съ това, заповѣдай, земамъ ти ейцата, казалъ Священникътъ. Но ще ми обадишь право, кадѣ ходи ты, кога ные отчитѣхме тукъ молебень?

— Да прощавате честный Отче; азъ незнаѣхъ, че вые сте щѣли

да ни додете на гостиѣ и да са поприготвимъ колко-годѣ. . .

— Нетрѣбваше толкосъ труденіе, миличко; когато е за ейца у насъ има доволно, а вие сте бѣдни сиротинки, които имате нуждѣ отъ нашето приглѣдваніе.

— Охъ, че нѣмаме съ що да си остуимъ на васъ, Отче, рекла болната: нито парица, нито нищо. . . .

— Белкымъ ти сѣкашь, мила сестро, че ные за пары сме дошли у васъ? Да ны пази Богъ! азъ ти желаѣмъ добро здравіе и за то додохъ да та обыдж та дано Исусъ Христосъ и мати Богородица чюѣтъ нашиѣта молбѣ и ти подарятъ здравіе, заключилъ Священникътъ благославящиятъ болнавата женѣ.

— Благодарѣмъ ви, Отче мой, благодарѣмъ на твоѣтъ добротѣ, що ны причете и доде да ны позарадвашь за праздника, говорила старата съ въздишаніе; съ вашето влизаніе у кѣщъ га че ли ми поотлека малко.

— Богъ е милостивъ, не отчайвай са Сестро. Азъ са надѣвамъ скоро да оздравешъ. Сбогомъ! останаи сбогомъ и ты Радке, недѣй са грижи; майчицата ти ще оздраве и ты ще са радвашъ. — Да отидешъ утрѣ рано кадѣ дома и попадѣйката ще ти даде нѣщичко да донесешъ на болиѣтъ, издумалъ Священникътъ и, като здрависалъ іоше веднѣжъ старѣтъ сиротѣ, излѣзълъ си; а Радка го испроводила до пѣтиѣтъ врата съ просълзены очи.

Това было причина да стане Радка най-добра мома въ селото и всѣкой ѣѣ обычалъ; іоше съ частото си походваніе въ дома на Священника, тя имала случая да научи много нѣщо отъ милостивѣтъ попадѣмъ, която всѣкога ѣѣ поучавала на кѣщны работы и дрѣ. Болната нейна майчица оздравѣла, и когато Радка стигнала мома за женяніе, сгодила са за първото Даскалче въ селото; а отсѣгнѣ тя станала попадѣ и приглѣдвала сыромасыѣтъ. Младото Попче было повикано за да попува у града, дѣто и Радка са почитала за първѣ попадѣмъ. Родили имъ са дѣчица, които отглѣдвали и вѣспитвали тѣй хубаво, щото всичкыѣтъ граждани подражявали на тѣхныя примѣръ.

А слѣдъ нѣколко години, младата попадѣйка настояла и помогнала за да са направи у селото имъ, дѣто была родена и отрасла, едно хубаво дѣвическо Училище.

НОВЫ ГРАММАТИЧЕСКЫ УПРАЖНЕНИЯ

(Прѣдговоръ)

Мысля че добрѣ ще е да са распространи изъ нашитѣ училища тази метода за упражненіе въ писменното излаганіе на мыслитѣ, особенно за онези ученици, които учатъ грамматиката и са

приготвятъ за литературата: Кога са дава на ученикътъ да опише нѣщо, освѣтътъ расказътъ, когото прави учителятъ врѣхъ прѣдмѣтъ на зададената длѣжностъ, да са диктува на ученикътъ на кратко матеріялътъ врѣхъ този прѣдмѣтъ, защото тогазъ ще можѣ ученикътъ да развива по рѣдовно идеятъ си. За примѣръ на туй азъ преведохъ по тази метода нѣколко расказа. Матеріялътъ на сѣкой расказъ е изложенъ тѣй както трѣба да са даде на ученикътъ, а подъ него слѣдва развиваніето му. Изложеното развитіе може да служи само като ръководство на учителятъ и на ученикътъ. Учителятъ освѣтътъ като го расказва на ученикътъ, може и да му го прочете както си е написано, а че може и самиятъ ученикъ да го прочете нѣколко пѣтя. И съ този начинъ са обогатява въ доброто и правилно изказваніе на мислитѣ си.

Освѣтътъ туй всякой отъ тѣзи раскази, като съдържава нѣщо поучително и морално, не ще е злѣ, мисля, да имъ са даде мѣсто въ листоветѣ на „училището“. Ако стане пужда за единъ сборникъ по тази метода, готовъ съмъ спорѣдъ силитѣ си за сега да нарѣдѣ поне единъ краткъ, като отберѣ и преведѣ по-добритѣ примѣри отъ Френскія языкъ, отъ нашѣтъ животъ и отъ нашата изродна исторія.

Ст. И. Поповъ.

МАЛКИЯТЪ ОВЧАРЬ.

ПРѣДМѣтъ.

На вълкътъ! на вълкътъ! ще выка Никола; и овчаритѣ да са затекватъ. . . . вълкъ нѣма. . . . Никола ще са при-смива на излѣганитъ: вълкътъ бѣхъ азъ, ще каже той. До-сада на овчаритѣ за дѣто са изиграли отъ едно дѣте.

Праздниченъ день на селето. . . единъ истенски вълкъ ще са хвърли врѣхъ Николовото стадо. . . на мене. . . на помощ! . . . нѣ овчаритѣ ще са смѣйтъ и ще продължава-вать игритѣ си. . . . вълкътъ ще извлече единъ овцѣ, слѣдъ като рани момчето, което ще са върне раскървавено въ се-лото.

Правоученіе. Лѣжецътъ. . . .

РАЗВИТЪ ПРѣДМѣтъ.

„На вълкътъ! тичайте на вълкътъ“ выкаше овчарчето Никола, и околнитѣ овчари са затекватъ, едни съ тояги, други съ вили и съ коли.“ Дѣ го? да го убіемъ тозъ часъ. — Вый не го ли видѣхте? Каза имъ Никола; и азъ съв-

сѣмъ (хичъ): вълкътъ бѣхъ азъ.“ и веселото момче захванъ да са смѣе. Досада на овчаритѣ бѣше голѣма, за дѣто бѣхъ тѣй изиграни; малко бѣше остало единъ отъ тѣхъ да земе тозъ часъ Никола, и да са отнесе съ него като съ вълкътъ; нъ са въздържѣ, като са надѣяше, че той ще си получи отмъщеніето.

Слѣдъ нѣколко врѣме отъ тогазъ, единъ день, когато овчаритѣ и овчаркитѣ, като играяхъ кръгъмъ, тържествувахъ весело селскитѣ празникъ, единъ вълкъ, единъ истински вълкъ тозъ пѣтъ, излѣзе изъ гората и са хвърля съ яростъ връхъ Николовото стадо,“ вълкътъ! на помощ! на мене!“ выкаше той уплашенъ, нъ екътъ самъ си му отговаря. „Добрѣ, си казвахъ помѣжду овчаритѣ шеговно, нека го оставимъ; той е вълкъ!“ Като не слушаше освѣтъ отчаяніето си, бѣднии Никола са впуска противъ вълкътъ съ издигнатъ кривакъ. Лютиятъ звѣръ го трышва, ухапва го страшно и са отървава въ гората като извлича една отъ най тлѣститѣ овце. Николовото наказаніе не бѣше само туй, той станъ подигравка на сичкото село.

Лжеецътъ не вѣрватъ даже и тогазъ, когато казва истината.

КНИЖЕВНОСТЬ

1. ПИСМОВНИЧЕ, книжка що съдържава разны примѣри за писма, отъ Стефана Попповъ и П. К. Авраамовъ, изданіе първо 1870. Такыва примѣри служатъ за обучение на различни писма, потрѣбни всѣкому въ общественния животъ. За това добръ е да си го има всѣкой читалникъ, който умѣе що-годъ да си позаписва; а особено полезно ще бѣде за ученицитѣ, които съ чаетото си прѣговаряніе подобни примѣри, могатъ да запомнятъ отъ малкъ приличнитѣ за урѣдно писмописаніе. Но не е простено да прѣписватъ цѣлъ примѣръ, непрѣменно каквото е въ *Писмовника*; защото въ таквъ

случай писмото става смѣшно и показва голѣмъ глупость.

2. УПРАЖНЕНИЯ за граматическитѣ правила на французскитѣ языкѣ, отбрани и прѣведени отъ Стефана И. Попповѣ. Спорѣдъ прѣдисловіето на писателя, тая книга ще служи като едно ръководство на ученика за правилното изучаваніе на фр. езикѣ, отдѣто ще може да са ползува не само теорически, но и практично.

Ные прѣпорѣчваме тия книжки на любочитателитѣ, и който желае да ги има, нек' са отнесе до издателитѣ имъ въ Свищовѣ.

Въ Брой 9 на „Училището“ ные извѣстихме какво е изѣзла отъ печатъ Книга „Злочеста Кръстинка“ и помѣстихме съдържанието, безъ да кажемъ повече нищо върху тѣзи оргинали — българскѣ повѣсти. Но тукашниятъ вѣстникъ „Отечество“ (брой 84.) въ члена си „Книжевни“, говори по-надълго, което и помѣстяме тука за обясненіе на нашитѣ читатели. Ето го:

„Оригинални съчинения у насъ сѣ, туку речѣ, рѣдки. Сичкото е преводъ или побългарени предмети. Никой отъ нашитѣ писатели не е предприелъ да напиши оригинална книжка, върхъ предмети зети отъ средата на ндрода ни, отъ быта му, характера му, положеніето му и изчезающата му простотія; никой нето е надниквалъ на богатый отъ приключенія, отъ разновидни обстоятелства и сцени животъ на ндрода ни; никой не са е зазелъ да уличетвори народный злополученъ животъ на Българина въ періодъ на нѣколко години върхъ лицето на единъ страдалецъ или герой. Ил. Блъсковъ, можемъ да речемъ, е първый който е предприелъ това да направи, и направилъ го е добръ сполучено. То е напечатаната отъ него сега въ Руссчукъ книга: ЗЛОЧЕСТА КРЪСТИНКА. Като първо дѣло на даровитый по този клонъ на знаніето писателъ, то си има и малкитѣ недостатки и особно въ края на заключеніето на този хубавъ Народенъ романъ, дѣто трѣбаше КРЪСТИНКА да бѣде или превъсходно наградена отъ щастіето слѣдъ толкозѣ бѣди и нещастія, или въздигната жертва на безкрайната и безпримѣрна доблестъ въ този бурный свѣтъ. Впрочемъ, писателътъ сякани да направи продълженіе на този романъ и тогава да

му даде *свършека и разеръзската*. Но това никакъ не намалява важността на този половина на оригиналното и превъзходно дѣло на учения наш съотечественникъ Ил. Блъсковъ. Нѣмамы съмнѣніе че нашитѣ по съду съотечественници съ благодареніе ще зематъ въ рѣка този народенъ и първи въ вида си *Романъ* и съ удоволстіе и полза ще го прочитатъ. Не ще казваніе, че усьрдното посрѣщаніе тѣхно на това издапіе ще насърчи и улесни Българскій нашъ Романистъ и книгоиздатель, да ся завземе съ друго подобно дѣло, връхъ съвременни случки и ближни предмети. Само борбата ни съ Гръцката патриарха по черковный въпросъ какъвъ избилень матеріалъ не съдържа въ себе си на едно талентливо перо за такъвъ твореніе. Ил. Блъсковъ не бы сторилъ злѣ да започене отъ сега събираніето на този матеріалъ и да състави нѣкой „фанаріотски тайни и Български страданія“ исторически Романъ!.,

СТИХОТВОРЕНІЕ

САМЪ!

Съди старецъ и са мисли,
Мисли му сж тѣжни, черни.
Останалъ е отъ родътъ си
Самъ самичякъ безъ утѣха.
Нѣма сына, нѣма снаха,
Нѣма росното му внуче;
Старца никой не поглѣдва,
Никой нему не са радва —
„Дѣдо“ — никой не му вика
И рѣчици к' нег' простира.
Съди старецъ и са мисли
Да е между свойте мили.
Глѣда сына, милва снаха,
Съ малко внуче си играе.

Старець мисли да н' сѣнува —
И балнува и са радва.

Рѣка протна, сына иска
Да прѣгѣрне,
Сбраха му са на гѣрди те
Пакъ рѣціе те!

Старець скокна и са 'усѣти,
Че сѣнува що му ѣ мило.
Сѣлза рука, старецъ плаче —
Старца никой не погѣва. —

(Отечество)

ПРОПОВѢДНИКЪ

Отъ какъ са сбрахъ съсъ нашитъ хора,
И злобата имъ запознахъ,
Доклѣ тѣрпѣхъ да н' имъ мармора,
Живѣхъ спокойно между тѣхъ.
Хванахъ ли азъ да проповѣдвамъ
Любовь и правда между тѣхъ;
Хванѣхъ ли да имъ заповѣдвамъ
Да иматъ сичкы Божій страхъ?
За тѣзи чисты ми ученія,
Моитѣ ближны, скочихъ
Какъ бѣсны, сичкытѣ врѣхъ меня
И съ камѣне ма погнахъ.
Главата си посыпахъ съ пепель,
Далечъ забѣгнахъ отъ Свѣта.
Въ горытѣ дѣто съмъ залѣтѣлъ,
И тукъ ми дава Богъ хранѣ.
Тукъ сичкото земно твореніе
Кат' пази Божія завѣтъ
Минува са добрѣ съсъ мене
Покоренъ ми е Божій свѣтъ.

Небесныѣ звѣзды ма слушать,
 Играють радостно съ зары,
 Като другари ма растушать,
 И хладный вѣтрецъ ма мири
 А пакъ кога презъ граѣ минувамъ
 Свѣлиивъ. загъриють, укоренъ
 Хулы и присмѣхъ само чювамъ,
 И тѣй хуртуватъ зарадъ менъ:
 Я вижте, нашія сладкодумникъ!
 Що ище да ни' увѣри,
 Че е отъ насъ по-хитъръ — умникъ,
 И думы му сж по добры.
 Глупецъ! ей тѣй сега за него,
 Самси въ горытѣ да живѣй!
 Да си мълчи неможъ... яде го...
 Той ще на учи мухозѣй...
 Я вижъ го скълменъ, худъ и блѣденъ!
 Кръвника, тамъ... далечъ отъ насъ,
 Да ходи гладенъ, голъ и бѣденъ. —
 Дѣца! да бже примѣръ туй за васъ.

И. Р. С.

Смѣшни и забавни.

Ставри и неговъ слуга Спиро.

Ставри. Спиро бре! тамъ онія сынковци, които выкахъ дос-
коро: „республика, республика“! баремъ платихъ ли си щото ядохъ и
пихъ?

Спиро. Не сж Г-не. Найзлазѣніе ми казахъ: „белѣжи съ ти-
биширя“.

Ставри. Ехъ-ха! А защо ми не обади бре, че республиката
не рачи да плати за ястіето, республиката не плаща за сыреніе, ре-
спубликата не плаща ни хлѣба ни виното? тю! да му са осмѣди! Цѣ-
ный день крѣщеніе: „республика республика,“ а всичко тжрси мухтанъ
(выка) Спиро! на тжзи республика другый пѣтъ да не си далъ нѣщо
за вѣрж, че та земать чортовѣтъ.

Кой е будала.

Нѣкой си царь рече на будалатѣ си: азъ искамъ да знаѣмъ да ли будалитѣ всѣкога право казватъ; на това отговорилъ будалата царю: будалитѣ никадѣ неумѣятъ право да говорятъ, но е онзи будала, който право казва

(Ружя)

Отъ Хытѣръ Петра.

* * Нѣкоя си жена была твърдѣ сърдита на мъжя си, защото нерачилъ да ѝ дава пары да си харчи както ще. Когато са оплакала на Хытѣръ Петра, той ѝ рекалъ: Нѣма нищо, ще ти мине гнѣвътъ щомъ умрѣ мъжъ ти.

* * Научи женѣтъ на почить ако искашь да та почита до край. — Добрата жена облажява сърдцето на мъжя си, а лошявата го пълни съ отрова.

* * Веднѣжъ почитали Хытѣръ Петра, защо човѣкъ нѣма наситѣ на свѣта, защото, рекълъ, нѣма умъ да разумѣй, че тоя свѣтъ е лъжовенъ.

* * Ако искашь да ти не остане умъ въ главѣтъ слушай хората: отъ сто хорескы умове единъ не ще бѣде намисленъ за твоѣжъ ползѣ както у твоѣжъ главѣ.

* * Попытали Хытѣръ Петра: Кое е по-хубаво да бѣде чевѣкъ богатъ ли, или сиромашъ? — Нито едното нито другото, отговорилъ. — А защо? — Защото едното е изѣдничество и лакомство, а другото мъжа и неволя. — Ами какъвъ да бѣде човѣкъ? Най хубавото му е да бѣде лъжець — *шарлатанинъ*. — То не е почитенно. — Ами че коѣ ли е пѣкъ почитенно на сегашното врѣмѣ?

* * Почитѣта е като единъ конь, когото всѣкой иска да ѣзди, но никой неще да го храни.

* * Критиката, или осѣжданіето, е конь когото всѣкой храни, но току-речи никой неумѣе да го ѣзди.

* * Щомъ Богъ направи 7-тъ дни га недѣлѣтъ, и той си чястъ дѣволѣтъ създаде 7-тъ смъртни грѣхове. Богъ си почина у 7-ый день, а дѣволѣтъ натѣкми недѣлния день на леностѣтъ.

ПОПРАВКА

Г-нъ Ив. Начевъ е обрекалъ единъ отъ подаренитѣ му два екз. „Училище“ за дѣвическото училище у колоніѣмъ Ташъ-Бунаръ, а не както са каза съ погрѣшка въ брой 9. — Както са научаваме речението дѣвическо училище са е устроило по собственното стараніе на неговѣ милость, Г-на И. Начева отъ Болградъ.

Народната Книгопечатница „Отечество.“